

Sygn. akt III AUa 1296/13

POSTANOWIENIE

Dnia 26 marca 2014r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Alicja Sołowińska

SA Maria Jolanta Kazberuk

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 marca 2014 r. w B.

sprawy z odwołania Ł. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie ustawodawstwa właściwego w zakresie ubezpieczeń społecznych

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 czerwca 2013 r. sygn. akt V U 1347/12

postanawia:

odrzucić apelację.

Sygn. akt III A Ua 1296/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 czerwca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. stwierdził, że dla Ł. P. z tytułu prowadzenia działalności na własny rachunek w Polsce przy jednoczesnym zatrudnieniu w słowackiej firmie (...) w okresie od dnia 01.04.2012 r. do 30.06.2012 r. właściwym ustawodawstwem w zakresie ubezpieczeń społecznych jest ustawodawstwo polskie. W uzasadnieniu decyzji oraz w toku postępowania organ rentowy podnosił, iż według oświadczenia skarżącego prowadzi on działalność gospodarczą na terenie Polski oraz jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę jako specjalista do spraw (...) w firmie (...)w Ż.. W okresie od 01.04.2012 r. do 30.06.2012 r. miały się odbywać szkolenia w formie elektronicznej, zaś wnioskodawca nie wyjeżdżał z kraju.

Ł. P. w odwołaniu od powyższej decyzji dowodził, iż z uwagi na pracę w firmie (...) i odbywane w niej szkolenia podlega ustawodawstwu słowackiemu.

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2013 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił iż Ł. P. z tytułu prowadzenia działalności na własny rachunek w Polsce przy jednoczesnym zatrudnieniu w słowackiej firmie (...). podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych od 01 kwietnia 2012 r. do 30 kwietnia 2012 r. (pkt I wyroku), a organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt II wyroku).

Sąd Okręgowy rozpoznawał niniejszą sprawę pod kątem art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemu z ubezpieczenia społecznego – i w tym zakresie czynił rozważania prawne. W świetle tej regulacji osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami ust. 1. Zebrany materiał dowodowy prowadzi do wniosku, iż Ł. P. prowadzi działalność gospodarczą na obszarze Polski.

Dnia 30.03.2012 r. została zawarta umowa o pracę numer (...) pomiędzy firmą (...) a Ł. P., w ramach której powierzono mu stanowisko specjalisty do spraw rozwoju rynku. Jako miejsce pracy wskazano Słowację oraz terytorium Unii Europejskiej. Jako dzień podjęcia zatrudnienia wskazano 1 kwietnia 2012 r., wymiar czasu pracy określono na 5 godzin tygodniowo. Umowę zawarto na okres próbny 3 miesięcy. W okresie tym Ł. P. uczestniczył w szkoleniach zorganizowanych przez pracodawcę. W miesiącu kwietniu 2012 r. Ł. P. uczestniczył w szkoleniach w dniach 05 i 19 odbywających się w drodze elektronicznej. Przebywał wówczas na terytorium Polski. Natomiast szkolenia z dnia 09 i 23 maja oraz 06 i 20 czerwca 2012 r. odbyły się na terenie Słowacji. Po zakończeniu szkolenia skarżący podjął zatrudnienie w wymiarze 5 godzin tygodniowo na terenie Słowacji w Ż.. Do jego obowiązków należało tworzenie baz klientów, w celu późniejszej odsprzedaży towarów oraz usług, których przedmiotem jest sprzedaż profesjonalnej chemii.

W tak ustalonym stanie faktycznym zdaniem Sądu Okręgowego odwołanie jest częściowo zasadne co do okresu od 1 do 30 kwietnia 2012 r., kiedy to wnioskodawca przebywał na terytorium Polski prowadząc działalność gospodarczą oraz odbywając w tym czasie szkolenie w trybie elektronicznym z racji zatrudnienia w słowackiej firmie. Okres ten należy uznać za okres podlegania ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Co do okresu od 1 maja do 30 czerwca 2013 r., kiedy to wnioskodawca z racji wykonywania umowy o pracę z firmą (...), uczestniczył w szkoleniach na terenie Słowacji należy uznać za okres podlegania ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Jako procesową podstawę swego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c.

W apelacji wywiedzionej od tego wyroku organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok w pkt I (pierwszym), zarzucając mu dokonanie ustaleń faktycznych sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Wskazując na powyższe apelacja wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania w całości.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Wniesiona apelacja podlegała odrzuceniu.

Na wstępie rozważań należało zauważyć, iż przedmiotem postępowania w instancji odwoławczej jest tylko zaskarżona część wyroku, w świetle apelacji zaskarżono pkt I wyroku orzekającego, iż w okresie od 1.04.2012 r. do 30.04.2012 r. Ł. P. podlegał w zakresie ubezpieczeń społecznych ustawodawstwu polskiemu. Apelacja nie kwestionuje jednak, iż w tym okresie odwołujący się winien podlegać ustawodawstwu polskiemu, tak też z resztą wcześniej przyjęto w zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji z dnia 11 czerwca 2012 r. Uwzględnienie apelacji organu rentowego musiało zatem polegać jedynie na akceptacji wyroku Sądu pierwszej instancji, który swoim rozstrzygnięciem w istocie zaakceptował rozstrzygnięcie zawarte w decyzji. Mamy zatem do czynienia z sytuacją, w której organ rentowy skarży punkt I wyroku, który to punkt zawiera orzeczenie zgodne z rozstrzygnięciem zaskarżonej decyzji jak i z żądaniem organu rentowego zawartym w apelacji i wcześniej prezentowanym w toku postępowania stanowiskiem. Procesowa kwalifikacja powyższego stanu rzeczy prowadzi do wniosku, iż w istocie organ rentowy nie ma interesu prawnego (gravamen) w zaskarżeniu tej części wyroku, bowiem orzeczenie Sądu w tym zakresie pokrywa się z żądaniami organu rentowego. W orzecznictwie oraz doktrynie przeważa pogląd, do którego przychyliła się Sąd Apelacyjny, iż warunkiem zaskarżalności orzeczenia jest jednak posiadanie interesu skarżącego w takim zaskarżeniu (posiadanie gravamen). Brak gravamen w zaskarżeniu orzeczenia lub jego części wyklucza dopuszczalność zaskarżalności orzeczenia. Prościej

rzecz ujmując środek zaskarżenia jest dopuszczalny w zasadzie tylko od orzeczenia niekorzystnego dla strony. Trudno zaś przyjąć, iż organ rentowy dysponuje gravamen w sytuacji, gdy skarży korzystne dla siebie rozstrzygnięcie i domaga się zmiany, która w istocie polega na akceptacji tego orzeczenia. W zakresie przyjętego przez Sąd Apelacyjny wymogu posiadania gravamen wypada odesłać do miarodajnego orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2009 r. III PZ 4/09 LEX nr 560868; postanowienia z dnia 13 sierpnia 1997 r., I CKN 207/97, niepubl., z dnia 5 września 1997 r., III CKN 152/97, LEX nr 50615; z dnia 26 listopada 2004 r., V CZ 129/04, niepubl.; z dnia 24 sierpnia 2005 r., II CZ 74/05, niepubl.; z dnia 27 kwietnia 2005 r., I CK 62/05, niepubl., z dnia 6 lipca 2007 r., V CSK 171/07, niepubl.; z dnia 29 stycznia 2008 r., III CSK 577/07, niepubl.; z dnia 23 stycznia 2009 r., II CSK 594/08, niepubl. oraz wyrok z dnia 20 maja 1999 r., I CKN 1139/97, OSNC 2000, nr 1, poz. 6).

Jak się zdaje w istocie organ rentowy miał wolę zaskarżenia nie tej części orzeczenia (pkt I wyroku), lecz w istocie apelacja zmierzała do przyjęcia, iż również w pozostałym okresie objętym zaskarżoną decyzją (maj i czerwiec 2012 r.) odwołujący się podlegał w zakresie ubezpieczenia społecznego ustawodawstwu polskiemu. Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku (jego sentencji) o tym okresie jednak nie orzekł, a jedynie w uzasadnieniu jednym zdaniem wspomniał, iż w tymże okresie przyjąć należy podleganie ustawodawstwu słowackiemu. Niewątpliwie zdaniem Sądu Apelacyjnego mamy do czynienia z sytuacją braku tzw. substratu rozstrzygnięcia, co w zwykłym postępowaniu cywilnym skutkuje odrzuceniem wniesionego środka odwoławczego i tak przyjmuje utrwalone w tym zakresie orzecznictwo. Jeżeli zatem strona nie skorzystała z możliwości wnioskowania o uzupełnienie wyroku (art. 351 §1 k.p.c.) i wniosła środek odwoławczy dotyczący przedmiotu nieobjętego rozstrzygnięciem w sentencji orzeczenia, to środek ten podlega odrzuceniu jako niedopuszczalny z powodu braku substratu zaskarżenia (por. postanowienie SN z dnia 2 czerwca 1964 r. I PR 10/63 - OSNC 1965 nr 5 poz. 80, postanowienie SN z dnia 25 lutego 1997 r. II CKN 15/97 - OSNC 1997, nr 6-7, poz. 89, postanowienie z dnia 8 lipca 1997 r. I Cz 76/97 niepubl., postanowienie SN z dnia 21 kwietnia 1998 r. III Cz 43/98 niepubl., postanowienie SN z dnia 28 maja 1998 r. III CKN 409/98 niepubl., z dnia 4 listopada 1998 r. I CKN 703/98 niepubl., postanowienie SN z dnia 19 lipca 2006 r. I CZ 35/06 LEX nr 584195) Rozważeniu w niniejszym postępowaniu podlegało jednak to, czy w postępowaniu odrębnym, jakim jest postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych powyższa reguła nie doznaje ograniczeń na tyle istotnych, iż nawet niekiedy brak wyraźnego oddalenia odwołania w jakiejś części nie stoi na przeszkodzie wniesieniu apelacji w tym zakresie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego pewne odstępstwa od tej reguły można zauważyć, w przypadku orzeczeń dotyczących świadczeń ubezpieczonych, gdzie utrwalili się poglądy, iż dopuszczalna jest apelacja uprawnionego do świadczenia od wyroku zmieniającego decyzję organu rentowego i niezawierającego orzeczenia o oddaleniu odwołania, w której skarżący kwestionuje oznaczoną w wyroku datę przyznania prawa (na tle prawa do renty postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2008 r., III UZ 17/07 OSNP 2009/7-8/110). W przypadku jednak rozstrzygnięć dotyczących podlegania ubezpieczeniu Sąd Najwyższy zdaje się prezentować sztywniejsze stanowisko sprowadzające się do konieczności odrzucenia apelacji jeżeli dotyczy ona okresu podlegania ubezpieczeniu, o którym nie orzekł Sąd pierwszej instancji. W postanowieniu z dnia 14 kwietnia 2011 r. II UZ 7/11 (LEX nr 901612) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż jeżeli sąd pracy i ubezpieczeń społecznych, w sprawie o objęcie ubezpieczeniem społecznym, uwzględniając częściowo odwołanie ubezpieczonego, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i objął ubezpieczeniem inne niż wskazane w niej okresy, nie oddalając odwołania w pozostałym zakresie, apelacja wniesiona od nieistniejącego - w tej części - orzeczenia sądu pierwszej instancji, podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna (art. 367 § 1 oraz 370 k.p.c.). W niepublikowanym postanowieniu z dnia 27 lipca 2005 r. (III UZ 12/05). Sąd Najwyższy – wyraził pogląd, iż sentencja wyroku powinna zawierać tak zredagowane rozstrzygnięcie sądu co do żądania stron, aby na jej podstawie możliwe było określenie zakresu powagi rzeczy osądzonej i skutków wyroku bez uciekania się do treści uzasadnienia tego wyroku. W konsekwencji odrzuceniu podlega apelacja od wyroku dotycząca takiej jego części, do której nie odnosi się sentencja tego wyroku, w szczególności w sytuacji, gdy w sentencji wyroku brak jest rozstrzygnięcia w przedmiocie „oddalenia powództwa w pozostałym zakresie”, ponieważ w rozumieniu przepisów prawa procesowego w tym zakresie orzeczenie nie zostało wydane.

Wniesiona zatem apelacja podlega odrzuceniu co do okresu, o którym orzekł Sąd Okręgowy (kwiecień 2012 r.) z uwagi na brak gravamen, a w pozostałym zakresie z uwagi na brak substratu rozstrzygnięcia.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 373 w zw. 370 i art. 367 § 1 k.p.c. apelację odrzucił.